

Кушніренко І.Ю.

СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ СУЧАСНОГО СОЦІУМУ В ГЛОБАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР

Одеський державний екологічний університет

Вступ

У сучасному світі за останнє сторіччя змінилося все до невпізнання. Люди стали літати на надшвидкісних літальних апаратах. За 100 років найвища швидкість в світі на автомобілі змінилася з 63 км / год у 1898 році до 1227 км / год у 1997 році (рекорд тримається на цій позначці вже понад 20 років). Людина підкорила космос і змогла пройти по місячного пилу. Крім неба, люди підкорили надра землі і глибини світового океану. Вчені відкрили рентгенівські промені, будову ДНК, антибіотики, вакцини, радіо і телебачення. Комп'ютер з громіздкого предмета перетворився в невагомий Google Glass, SixthSense, iPad і т.д. Мобільний телефон з кілограмового пристрою перетворився у витончений гаджет з тисячею можливостей, який замінює людям десятки інших пристроїв і додатків.

На противагу всім перерахованим вище світовим відкриттям, змінам та інноваціям, хотілося б описати організацію традиційного навчального процесу у вищій школі ХХ століття і нашого часу. Зайшовши в аудиторію університету, ми бачимо незмінний стиль амфітеатру, в якому чітко розмежовані дві зони - студентська зона, яка представлена партами і лавками і викладацька зона зі столом, стільцем і традиційною дошкою. Цю картину ми бачимо на малюнках, датованих ХVІІ століттям, фотографіях ХХ століття і на власні очі сьогодні в ХХІ столітті. Як бачимо, університетський антураж і атмосфера, від яких безпосередньо залежить психологічне сприйняття інформації студентами, їх настроїв, увага та реакція під час занять, не змінювалися вже кілька століть. Мабуть, інноваційний шлях пройшла тільки крейда, яку все частіше замінюють на маркер.

1. Проблеми вибору ресурсів для організації освітнього процесу покоління «New Silent Generation»

У сучасному світі швидкість і тенденції розвитку, реформування та удосконалення інформаційного суспільства змушують замислитися про актуальність питання незворотності змін набору необхідних ресурсів для організації освітнього процесу у вищій школі.

Зараз в світовій соціології та психології все більш широко розглядається «теорія поколінь» Вільяма Штрауса і Нілу Хоува [1], яка дозволяє виявити характерні загальні риси і відмінності декількох поколінь людей і використовувати ці знання для правильного підбору всіх необхідних освітніх систем, програм, процесів і ресурсів для забезпечення ефективності, якості та результативності вищої освіти.

Штраус і Хоув у своїх працях виділяють кілька поколінь, серед яких - покоління X, покоління Y і покоління Z.

Покоління X - це покоління людей, які народилися в період із 1965 по 1979 рр. До цього покоління якраз і належить більшість науково-педагогічних і педагогічних працівників вищих навчальних закладів світу. Більшість докторів філософії та докторів наук відноситься до покоління X.

Це покоління здобувало свої знання в «традиційному освітньому руслі» - лекції за партами університету; конспектування великої кількості інформації через нестачу матеріалу в друкованому вигляді або бюрократичних тимчасових вимог при отриманні інформації в бібліотеках; недостатність свободи творчості та креативності; слабка візуалізація інформації на лекційних та практичних заняттях, яка обмежувалася вербальним спілкуванням, кількома навчальними плакатами і, при необхідності, лабораторними колбами. Незважаючи на «простоту», вища освіта такого типу дала світу кращих фахівців і професіоналів у своїх областях і породила наукових геніїв. Але світ не стоїть на місці. Він розвивається і потребує нових ідей, які б відповідали сучасним темпам життя і вимогам глобального інформаційного простору [2].

Наступним є покоління Y або мілленіали (покоління Міленіуму, покоління «некст», зустрічається вживання терміна Yllo (Young Liberty Love) - покоління народжених після 1981 року, які зустріли нове тисячоліття в молодому віці. За дослідженнями соціологів, більшість людей покоління Y працює неповний робочий день або навіть беруть роботу додому, таким чином приділяючи більше часу вихованню своїх дітей та самоосвіті, що характеризується глибокою залученістю до цифрових технологій.

У даний час найбільшою цільовою аудиторією системи вищої освіти є представники покоління Z (також відоме як «Homelanders», «Homeland Generation» або «New Silent Generation») - покоління людей, які народилися приблизно з середини-кінця 1990-х.

З самого народження покоління Z живе в умовах збільшення ролі інформації, знань та інформаційних технологій в житті суспільства; зростання числа людей, зайнятих інформаційними технологіями, комунікаціями і виробництвом інформаційних продуктів і послуг; в умовах наростаючої інформатизації суспільства з використанням телефонії, телебачення, мережі Інтернет, а також традиційних і електронних ЗМІ.

Це «цифрове покоління» вимагає інших темпів і масштабів отримання інформації. В загальному доступі цих молодих людей, з одного боку, є інформаційний скарб з будь-якої теми, галузі та області знань, що з'являється на екрані гаджетів за секунди після введення запиту, а з іншого - інформаційна плутанина, що сходить на тебе лавиною фейку, брехні, плагіату, псевдонаукових досліджень, яка потребує виваженої класифікації, відсіювання непотребу, вичленення та вивчення лише достовірної інформації, а також правильних висновків.

Покоління Z в повсякденному навчальному процесі в університетах і під час самоосвіти активно використовує планшети, iPad, ноутбуки, комп'ютери і смартфони. Тому заявлена в робочій програмі будь-якої навчальної дисципліни вимога ведення конспекту лекцій є нічим іншим, як пережитком навчальних

вимог поколінь X і Y. Більшість студентів друкує на своїх електронних пристроях набагато швидше, ніж пише в зошиті [3].

Для цього покоління важливим елементом світосприйняття є візуалізація тієї інформації, яку воно отримує в вербальному вигляді. Тому визначальним є застосування в навчальному процесі комп'ютерних навчальних лабораторій, наочного електронного демонстраційного обладнання для навчальних презентацій, фільмів, тестувань з боку лектора і для використання цих технологій самими студентами, які будуть впливати на розвиток студентської свободи творчості та креативності.

Створення глобального інформаційного простору змушує замислитися не тільки педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників про застарілість методичних джерел у вищій школі, а й представників державного апарату в сфері освіти і науки кожної розвиненої країни. Всі новітні перетворення повинні починатися «зверху» і носити не рекомендаційний характер, а саме нормативний. Адже за останнє сторіччя в кожній країні по кілька разів змінилася вся верховна влада зі своїми президентами, прем'єр-міністрами, міністрами освіти і науки, тобто тими людьми, в чиїх руках знаходиться та сама система освіти, яка гостро потребує реформ та інноваційних перетворювань. Проте глобально вища школа досі не змінилася.

З повною упевненістю можна сказати, що ідеальна вища школа сьогодні - це викладачі, які йдуть в ногу з часом і говорять зі студентами на їх «цифровій мові».

2. Світовий глобальний інформаційний простір як фактор впливу на соціально-освітній інтеграційний процес сучасного соціуму

Саме поява глобального інформаційного простору є фактором змін у політичному, соціальному, економічному та культурному житті сучасного людства. На відміну від часу світового «інформаційного голоду» наразі сучасна людина має безперешкодний доступ до глобального «інфобоксу», який в змозі

задовольнити будь-які наукові, новинні, розважальні, культурні, соціальні та політичні інформаційні забаганки. Тому дуже наївно думати, що зміна генерації у XXI столітті відбувається в тому самому масштабі та періодизації, що і в XIX – XX ст.ст.

Інформація та вільний доступ до неї – це завжди нове сприйняття світу, яке призводить до нових «хочу», «вмію», «досягну». А в свою чергу нові вподобання та бажання інтегрують в життя нового покоління нові здібності, так як для них немає бар'єрів, перешкод та заборон в освоєнні будь-якої сфери діяльності. «New Silent Generation» ще називають центеніалами (з англійської «centennial» - столітній), що означає більш тривалий життєвий період цього покоління в порівнянні з іншими. Це подовження життєвих сил стає можливим завдяки швидкому розвитку медицини та біотехнологій. Тому і самі центеніали зацікавлені у такому нанорозвитку, який в змозі змінити на краще не лише їх життя, а й весь світ.

«New Silent Generation» сприймають усю інформацію набагато швидше попередніх поколінь. Якщо ми жили в інформаційному світі, де вихід друком будь-якої «цікавої» наукової чи художньої літератури спричиняв ажітаж серед читачів (очікування виходу з друку, проблеми із придбанням, висловлення лише поодиноких точок зору та неможливість придбання літератури порівняльного характеру, а лише з протиставленням), то нове покоління зростає у перенасиченому інформаційному просторі. Якщо нам необхідно було прочитати роман, поему чи будь-яку художню літературу у повному обсязі - в декількох томах, щоб «посмакувати» усі нюанси, то ці «діти» потребують знань хрестоматійного характеру та ще й бажано в презентаційно-демонстраційному вигляді, так як вони буквально «ловлять це життя очима». Тому, візуалізація та наочність - це перше правило у науково-методичній основі учбового процесу сучасності.

Крім цього, в останній час ми спостерігаємо світову освітню тенденцію звуження кількості галузей знань та спеціальностей. Реформування йде в бік підготовки фахівців широкого профілю. З цією задачею дуже легко впоралося

покоління Z, так як воно має перехресне мислення, яке характеризується підвищеною швидкістю виокремлення необхідних фактів із отриманої інформації з кількох областей науки шляхом миттєвого аналізу та синтезу.

Нове покоління – це «молодь у мінімалізмі». Мінімалізм проявляється у всьому. Вони виберуть зручний недорогий одяг та взуття замість химерного пишатого брендового (від чого не може відмовитись покоління X та Y, які виростили на появі та бумі всіляких кутюр'є та брендів). Вони виберуть квартиру-студію з ремонтом у стилі мінімалізм замість житла з багатьма метрами та класичним пишатим оздобленням. Вони виберуть мінімальний натуральний нюдовий мейк та просту зачіску замість розмальованого обличчя та начісування на кшталт а-ля 80-ті. Вони виберуть пересування на зручному та швидкому транспорті, який в змозі економити їм час (метро, мопед, мотоцикл, авто невеликого розміру) замість багатогабаритних авто. Вони виберуть просту їжу з простою та здоровою рецептурою її приготування замість фастфуду. Вони виберуть спорт та рухливі види відпочинку замість лежання на дивані чи пляжі, так як мають підвищене відповідальне ставлення до свого здоров'я. Вони виберуть самостійний тур по всій країні аби максимально ознайомитися з природою та культурою нового для них місця замість пакетної туристичної поїздки лише до одного чи двох міст на all inclusive. І якщо інше покоління довго міркує, обирає, має сумніви щодо вибору тієї чи іншої подорожі, країни, готелю, то центеніали приймають швидкі рішення і завтра/післязавтра вже насолоджуються новими враженнями. Звісно це стосується не лише подорожей. «New Silent Generation» не схильне довго обговорювати або зважувати всі «за» і «проти». Вони цінують час, витрачений на вибір. Тому найчастіше приймають рішення без сумнівів і міркувань.

Брендові компанії одягу, машинобудування, аксесуарів та дорогоцінних речей б'ють на спалах. Їх внутрішня статистика свідчить про підвищення клієнтського віку, що є недопустимим у їх бізнесі, так як уся реклама, що виробляється ними, направлена саме на молодь та на формування їх смаку, побажань, очікувань та мрій. Але реклама на це покоління вже не діє. Вони і

самі є дуже гарними маркетологами, тому усі світові корпорації працевлаштовують саме підлітків цього покоління в сфері digital-маркетингу, яке навіть поки що не має вищої освіти.

Якщо раніше ми, вивчаючи навчальну дисципліну у школі, вглиблювалися у її суть, не знаючи і не розуміючи, чи потрібні будуть нам ці знання у нашому подальшому житті чи професії, то нове покоління навчається, збираючи лише інформацію, яка лежить на поверхні, так як не бажає витратити свій час на те, що не відноситься до його життя зараз або в майбутньому.

Так само вони сприймають і політичну агітацію, будь-яку пропаганду, політичну саморекламу – поверхнево. Уся потрібна інформація для складання образу політика є у мережі, достатньо лише вписати його ім'я у рядок браузера. За декілька хвилин можна прочитати усю його біографію, його досягнення, виконання чи недотримання обіцянок перед виборцями, плітки та скандали. Усе це є на поверхні, і вже ніякі агітації не допоможуть «замилити очі» молодому виборцю, на відміну від покоління бабусь та дідусів, що й досі довіряють ТВ рекламі.

Усе більше молоді в усьому світі задіяно у волонтерстві та добродійних організаціях мікро- та макрорівня. Нове покоління не витрачає часу і грошей на порожні речі, що не мають відношення та сенсу для людства. Вони несуть місію поступової зміни суспільства і світу в цілому.

Обвинувачення дітей дорослими стосовно ігроманії та ганебного впливу Інтернет мережі взагалі безпідставне. До ігроманії як раз схильні молоді люди покоління Y, які були народжені в часи «без мережі» і почали дорослішати саме під час її появи, що дало ефект новизни та неабиякої зацікавленості. А центеніали – це діти, що народилися вже в час повномірної глобалізації інформаційного простору, і для них цей процес є абсолютним показником, що не викликає у них неадекватних пристрастів у вигляді ігроманії. В той час, коли 28-38-річні сидять у мережі, витрачаючи увесь свій вільний час на дурниці, нове покоління 15-20-річних вивчають у мережі іноземні мови, пишуть програми, створюють сайти, працюють он-лайн, замовляють квитки, таксі, їжу,

одяг, послуги в Інтернеті, не витрачаючи на це такий дорогий для них час. Крім цього, це покоління дуже багато приділяє уваги своєму здоров'ю, займається плаванням, танцями, єдиноборствами, живописом, hand made тощо.

На що це потрібно звернути увагу педагогам під час підготовки та вибору ресурсів для організації освітнього процесу покоління «New Silent Generation»? Ці діти, навіть у підлітковому віці, часто ведуть себе як 5-річні – не можуть довго сидіти на одному місці; не можуть сконцентруватися на одному завданні (потребують більш коротких за часом завдань) – краще нехай їх буде більше за кількістю, але коротших за часом виконання; потребують перемикання уваги на щось нове – потрібно тримати їх увагу, відволікатися від основної теми (особливо, якщо вона більш монотонна, на ваш погляд), перестрибуючи на більш легкі для сприйняття та цікаві поодинокі факти; вони розсіяні та непосидючі, тому, якщо це можливо, у рамках навчального процесу, інколи дозволяти дітям рухатися, переміщатися у приміщенні. Ще хотілося б акцентувати увагу на факті довірливості підлітків цього покоління, тому задля налагодження учбового контакту, потрібно докласти зусиль стати для них «старшим другом», який завжди в змозі допомогти, пояснити та підказати.

Проблеми виникають тоді, коли викладач намагається будувати стосунки зі студентами виключно на формально-рольовій основі, взагалі уникаючи емоційності, відкритості, відвертості, будь-яких особистісних проявів, які, на його думку, здатні похитнути в очах вихованців його статусну перевагу. Постійне явне чи неявне акцентування офіційного статусу, намагання знайти в ньому опору своїй владі над студентами призводить до формування між викладачем і студентами відносин втрати взаємної довіри, без якої безпосередній вплив стає взагалі неможливим [4, С. 13].

Із новітніх досліджень на тему глобального інформаційного простору та покоління Z хотілося б виокремити останню працю Девіда Стілмана «Покоління Z на роботі. Як його зрозуміти і знайти з ним спільну мову» [5]. Проблеми поколінь Девід Стілман досліджує майже 20 років, а в цій книзі,

написаній ним разом із сином Іоном Стілманом, типовим представником покоління Z, розглядаються відмінні риси цих молодих людей.

Ось декілька цитат, що дозволяють тезисно ознайомитися з цим поколінням для кращого порозуміння різних генерацій:

1. Покоління Z не бачить різниці між реальним і віртуальним світом.

Чому варто повчитися у покоління Z: поспостерігайте за поколінням Z, щоб дізнатися, як їм вдається поєднувати реальне і віртуальне в своїх побутових звичках, житті та роботі.

2. Для покоління Z вкрай важлива персоналізація.

Чому варто повчитися у покоління Z: технологічній просунутості, відкритості мислення, рішучості.

3. Для покоління Z характерна практичність.

Чому варто повчитися у покоління Z: реалістичному підходу до життя без прикрас.

4. Покоління Z страждає від синдрому упущеної вигоди.

Чому варто повчитися у покоління Z: отриманню максимальної кількості інформації за короткий проміжок часу.

5. Покоління Z - це покоління «зроби сам».

Чому варто повчитися у покоління Z: вірі у власні сили [5].

Висновки

Потрібно пам'ятати, що в епоху Інтернет мережі, нанотехнологій, глобального інформаційного простору, міжнаціональної та міжкультурної глобалізації світосприйняття наше і «New Silent Generation» колосально різняться. Усе, чому навчали нас у школі та Альма-матер, має розвиток, інновації та прогрес. Тому завжди потрібно поповнювати свої знання, підвищувати кваліфікацію не на аркуші, а на справі; йти в ногу з часом, залишаючись для нової генерації цікавими; розмовляти зі студентами на їх «цифровій мові» задля порозуміння поколінь.

Література:

1. Howe Neil. Strauss William. Generations: The History of America's Future, 1584 to 2069. - New York: William Morrow & Company, 1991. – 367 p.
2. Кушніренко І.Ю. Глобальний інформаційний простір як фактор впливу на навчальний процес у вищій школі // Матеріали ХІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Наукові дослідження та розробки», 22 лютого 2017. – М.: Вид-во «Олімп», 2017. – С. 394-395.
3. Кушніренко І.Ю. Стосовно проблеми вибору ресурсів для організації освітнього процесу «покоління Z» // Управління якістю підготовки фахівців: збірник тез Всеукраїнської науково-методичної конференції Одеський державний екологічний університет. – Одеса: ТЕС. 2017. – С. 47-48.
4. Теслюк В.М., Теслюк В.В. Індивідуальний стиль спілкування майбутнього педагога // Научные труды SWorld. – Выпуск 51. Том 2. – Иваново: Научный мир, 2018 – С. 11-14. DOI: 10.21893/2410-6720.2018-51-2-003
5. Стиллман Д., Стиллман И. Поколение Z на работе. Как его понять и найти с ним общий язык. / Перев. с англ.яз. Ю. Кондуков/ - М.: Манн, Иванов и Фербер (МИФ), 2018. – 310 с.

СОДЕРЖАНИЕ

Введение

1. Проблемы выбора ресурсов для организации учебного процесса поколения «New Silent Generation»
2. Мировое глобальное информационное пространство как фактор влияния на социально-образовательный интеграционный процесс современного социума

Выводы